

בסיעתא דטימיא

שיעור שבועי

הגאון הגדול

רבי יצחק זילברשטיין שליט"א

פרשת שלח | 572

י"ד בסיון תשפ"ב

ניתן לשמוע בקו ישיר: 03-6171004

www.kolhalashon.com

גישה ישירה לשיעור במערכת קול הלשון

בלי לחפש ולדפדף בין השיעורים במערכת.
מתקשרים לקו קול הלשון במספרים הרגילים והישירים,
מקישים מיד כוכבית * סולמית #
ואחריו את מספר השיעור 33416754 ולסיום סולמית #

פרשת שלח תשפ"ב

שיעור הגר"י זילברשטיין שליט"א ב"בית הכנסת המרכזי רמת אלחנץ"

לע"נ צדוק צאלח בן עובדיה ז"ל
לע"נ אברהם יצחק בן אליעזר מנחם ושרה ז"ל

גם הבחור לא נשאר אדיש. רק עכשיו קלט את ערכה הרב של העצה והברכה אותה קיבל מהגר"ח זצ"ל.

ובסייעתא דשמיא השידוך הסתיים ונגמר בכי טוב!...

ויש לשאול מה הדין אילו אבי הבחורה היה ראש ישיבה חשוב, ואָמָה הייתה מנהלת סמינר חשובה, ואילו הורי החתן היו אנשים מאוד פשוטים, וההורים אומרים שידוך כזה לא מתאים לנו, לעומת זאת שואלת הבחורה, האם להינשא לבחור משום הכרת הטוב שהציל את חייה?

תשובה :

כתב הרוקח [במדבר י"ב א' - ב']: "ותדבר מרים", מה דיברה? ... למה לקח משה צפורה בת יתרו שנולדה לו מן הכושית שלקח, ומשה מלך; היה לו ליקח מבני עמינו, הייתכן - בני צפורה ישתוררו על ישראל, מוטב היה שיגרשנה".

ומשה חשב והשיב, "אני הייתי רועה עני ושמחתי שנתן לי השר יתרו את בתו, וכי היה לי נכון לשלחה בעושרי".

השיבה "למה חזרת ולקחת אותה כשהובאה לך אל המדבר", זהו שכוּפּל כי אשה כושית לקח, מיד כשדברה במשה אמרה לאהרן היאך נראה לך, ועשתה שגם אהרן דיבר כנגד משה, הדין עם אחותי, הלא גם בנו דיבר, מאחר שאנו נביאים ולנו נראה שלא כדין עשית, היה לך להניחה, וישמע ה' והכריע ביניהם. עכ"ד.

הרי שמשם רבנו חזר ולקח את צפורה כשהובאה לפניו במדבר, מפני הטענה שהייתי רועה עני, ושמחתי שנתן לי השר יתרו את בתו, וכי היה לי נכון לשלחה בעושרי? וכך גם בעניננו.

יהושע נשא את רחב משום הכרת הטוב

והנה נאמר במסכת מגילה [י"ד:]: "אמר רב נחמן, חולדה מבני בניו של יהושע הייתה... איתיביה רב

להינשא לבחור משום הכרת הטוב, בשיהוריה מתנגדים

טיאלה :

אל מעונו של מרן הגאון רבי חיים קניבסקי זצ"ל, הגיע בחור ירא שמים ומוכשר, ובלב נשבר סיפר, כי כל הצעות השידוכים שלו, נגמרו עד כה בכל פעם בפגישה אחת בלבד. עדיין לא היתה משודכת אחת שהסכימה להיפגש עמו פעם נוספת לאחר הפגישה הראשונה.

הסיבה לכך היתה הצלקת הגדולה והנוראה שבפניו. היא זו שככל הנראה גורמת לדחיית כל ההצעות, למרות היותו בחור בעל מידות נעלות ותלמיד חכם.

הגר"ח זצ"ל, יעץ לבחור; כי בהצעה הבאה, כבר בתחילת הפגישה הראשונה יגלה את "סיפור הצלקת", כיצד נוצרה כזו צלקת בפניו.

ואכן, בפגישה הקרובה, פתח הבחור וסיפר לבחורה המדוברת, כי לפני מספר שנים, בהיותו בירושלים, שמע זעקות שבר מאחת הסמטאות, וכשפנה לשם ראה בחורה שרצה בבהלה, כשאחריה רודף ערבי ומנסה לפגוע בה. הבחור רדף אחר הערבי והצליח להפילו ארצה, ובינתיים הצליחה הבחורה לברוח מן המקום והגיעה למקום מבטחים.

בהיותו נאבק עמו, שלף הערבי חפץ חד, והשחית את פניו של הבחור. הערבי הארור הצליח לברוח, ואת הבחור פינו לאחד מבתי החולים בירושלים.

ויהי בשמעה את סיפור המעשה, החלה הנערה לבכות... כשנרגעה קמעה מעוצמת ההתרגשות והסערה הנפשית, אמרה לבחור: "כבר כמה שנים שאני תוהה, כיצד אוכל להודות לבחור האלמוני שכמלאך מן השמים הופיע והציל אותי מיד בן העוולה..."

דחה את הטענות הללו, ואמר כי הוא חש חובה לברר מה הסיבה הרוחנית לנפילתו הפתאומית, ולכן מיהר ויצא אל ראש ישיבת מנצ'סטר הגאון רבי יהודה סגל זצ"ל לשאלו לפרש העניין, כששב פניו קרנו באושר, נודעה לו סיבת הנפילה, וכך אמר: "מכרי, פלוני שעשה עמי חסד לפני כמה שנים, בא להזמין אותי לשמחה במעונו בניו יורק הרחוקה, השבתי לו שאינני בקו הבריאות ולא אוכל לבוא, אך לא הייתה זו תגובה ראויה, הן הוא גמל עמי חסד בעבר, מוטלת עליי חובה להוקירו, להכיר בטובתו ולסור לשמחתו למרות שהדבר דורש ממני לטוס מרחק כה רב במאמץ לא פשוט. לנוכח זאת מיד אזור הרב כגבר חלציו, והודיע כי הוא טס מיד לניו יורק להספיק להשתתף בשבע ברכות האחרון של אותו מכר. הוא הגיע ברגע האחרון של השמחה, לאחר טיסה טרנסאטלנטית ארוכה ומתישה, ובלבד, שהגיע כדי להכיר בטובתו כדי להוקירו כדי להשיבו בגמילות חסד אישית מרגשת על שטרח למענו בעבר.

סיפר ר' אורי לופוליאנסקי שליט"א; שבקדנציה הראשונה שלו כראש עירית ירושלים הוא נתבקש להכין סרטון קצר שבו הוא עומד על חומות ירושלים ומודה לנשיא בוש על תמיכתו בעם היהודי. נקבע זמן לצילום, ותוך כדי מערכת הבחירות הנשיא בוש יורד ויורד בסקרים. מְבִינִי דבר שידעו על כך פנו לר' אורי ואמרו לו שלא כדאי לפרסם זאת, כי עכשיו הרי הנשיא בוש יורד בסקרים, ועלול להפסיד, ולא יהיה עוד לנשיא ארה"ב, פנה ר' אורי לרבינו מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל כדי לשאול מה לעשות, הגרי"ש ניסה להבין את השאלה. הסביר לו ר' אורי, כי אומנם יש להכיר טובה, אך הוא יורד ויורד בסקרים, שאל מרן: "נו, ואז", והמשיך ר' אורי: "אולי לא כדאי להסריט" ושאל מרן, "לא כדאי? ! וכי אם הוא יורד בסקרים, אז אין לנו הכרת הטוב כלפיו", והוסיף ואמר: "אין הדברים שהנך אומר להכרת הטוב לבוש, עלולים להזיק במידה והוא לא ייבחר, משום שאין אתה פקיד ממשלתי המביע עמדה רשמית, אלא כראש עיריית ירושלים. רואים עד כמה היא מידת הכרת הטוב.

לסיכום: לפי דברי הרוקח יש ענין להינשא לבחור משום הכרת הטוב, למרות שמשפחתו משפחה פשוטה ואינה לפי כבודה של משפחת הבחורה.

עינא סבא לרב נחמן, שמונה נביאים והם כהנים יצאו מרחב הזונה ואלו הן נריה ברוך ושריה מחסיה ירמיה חלקיה חנמאל ושלום. רבי יהודה אומר אף חולדה הנביאה מבני בניה של רחב הזונה היתה... והקשו התוס' [ד"ה דאיגירה] היאך נסבה, הא אמרינן ביבמות [ע"ו.] דאפילו בגירותן לית להו חתנות לשבעה עממין? יעו"ש מה שתירצו.

ותירץ ה'עיון יעקב' שם, לפי מה דאיתא במדרשים [עיין ספרי בהעלותך פסקא ע"ח]: שבשביל הצלת השלוחים שהצילה רחב והייתה טובה גדולה על ידי כן לישראל, נתקרבה על פי רוח הקדש שיצאו ממנה כהנים ונביאים והחיו אותה נגד ציווי התורה לא תחיה כל נשמה, ממילא לא חל עליה הלאו דלא תתחתן בם ע"פ אותו הדבור של רוח הקודש, יעו"ש.

עד כמה גדול החיוב של הכרת הטוב

כאשר עם ישראל יצא להילחם עם הכנענים, אחרי מות יהושע, הם ראו אדם אחד יוצא מהעיר: ויאמרו לו הראנו נא את מבוא העיר ועשינו עמך חסד" [שופטים א', כ"ד], הוא אכן הראה להם את מבוא העיר, ואיזה חסד הם עשו עמו?

אומרת הגמרא במסכת סוטה [מ"ו:]: "שכל אותה העיר הרגו לפי חרב, ואותו האיש ומשפחתו שלחו. וילך האיש ארץ הַחִתִּים, וַיֵּבֶן עִיר וַיִּקְרָא שְׁמָהּ לוֹז, הוּא שְׁמָהּ עַד הַיּוֹם הַזֶּה. תְּנִיא: הִיא לוֹז שְׁצוּבָעִין בָּהּ הַתְּכַלֵּת... ואף מלאך המוות אין לו רשות לעבור בה".

מה אותו אדם עשה למענם, ומה עם ישראל עשו למענו? אותו אדם בסך הכל הראה להם את הדרך למבוא העיר, ומה עם ישראל נתנו לו, את חייו, חיי משפחתו, ואת העיר לו? שאין מלאך המוות שולט בה. ללמדך הכרת הטוב עד כמה.

ומעשה שהיה שהגה"צ רבי שלום שבדרון זצ"ל התארח בלונדון, ובשעת בין ערביים, ירד במדרגות בבית בו התארח, ולפתע נפל מסיבה שאינה ברורה, בני הבית נבהלו, כולם רצו להקימו, אך הרב סירב לקום, באומרו, כי תחילה עליו לברר את סיבת הנפילה, מדוע קרה לו כדבר הזה. מארחיו ניסו לדבר אל לבו, כי סיבת הנפילה היא עקב הסוכרת ממנה הוא סובל, אולי בגלל גילו המתקדם, או מצב בריאותו הרעוע. אך רבי שלום

אבי הכלה שלא התעניין כלל בגורלה, תבע שיגם שימו יוזכר בהזמנה לחתונה...

שיאלה :

מעשה שהיה באדם שהסתכסך עם אשתו, ונתן לה גט בביזיון וחרפה, בלי להשאיר דמי מזונות לה ולבתם היחידה. הבת הקטנה לא הכירה את אביה. האשה התחתנה עם בעל אחר, ובסייעתא דשמיא הקימה הפעם את ביתה על אדני השלום והמנוחה. בעל זה, היה אדם נוח-מזג וטוב-לב, ולא די שטיפח וריבה את אשתו, אלא גידל למופת ובנאמנות גם את בתה, והתמסר לחינוכה ולגידולה הנאות בכל העניינים, בעוד שאביה הביולוגי ניתק לחלוטין את כל קשריו עם בתו.

הבת צמחה לתפארת, ובבואה לתקופת שידוכיה, הציעו לה הצעות מעולות של בחורים מתמידים ויראי שמים. ואכן, זכויותיה עמדו לה, והיא התארסה בשעה טובה עם בן תורה אמיתי, ונקבע יום חתונתה.

כמה ימים לפני החתונה, נשמעות דפיקות על דלת ביתה של הכלה. משפתחה את הדלת, עמד אדם בפתח ואמר לה: "אני אבא שלך" !!! היא גילתה לתדהמתה שאביה עומד על המפתן, ואמרה לו: "אבא ברוך הבא" ! והנה הוא אווז בידיו את ההזמנה שהודפסה לקראת החתונה...

"מה זה?" - שואל האבא את בתו הכלה, ומצביע על ההזמנה. עד שהבת תפסה למה הוא מתכוון, מצביע האב על השמות שהודפסו בהזמנה. מזמיני האורחים מצד הכלה היו האמא, ובעלה השני. האבא הביולוגי כלל לא הוזכר.

"האם אין לך אבא" ? - שאל האב, "האם בעלה של אמך הוא אבא שלך"!!

למרות שבמשך כל השנים שחלפו מאז נתינת הגט, האבא בכלל לא נפגש עם בתו, ולא התעניין בה ובגורלה, הוא האריך עתה לתאר את הבושה שתהיה לו בקרב ידידיו כשיראו ששמו לא מודפס בהזמנה, ודרש שידפיסו הזמנה אחרת, שבה יופיע שמו כ"אבי הכלה". הבת לא התבלבלה וענתה לו: "אבא אנחנו נקבל אותך בכבוד בחתונה, ובנוגע להזמנה, אשאל רב, מה עלינו לעשות".

מי יוביל את היתומה לחופה, סבתא שגידלה אותה או אביה?

שיאלה :

תינוקת שאמה נפטרה, והסבתא אם אמה, גידלה אותה לשם ולתפארת, לצניעות, לתפילה ולמעשים טובים, האבא ביקר בשבתות אצל התינוקת שגדלה, והיה מרוצה מהטיפול של הסבתא, ומהתורה שהסבתא לימדה אותה.

וכעת ב"ה עומדת להינשא, התעוררה שאלה, מי יוביל אותה לחופה האם הסבתא שגידלה אותה (יחד עם בעלה בזיווג שני שגם השתתף בגידולה) או שמא האבא יחד עם אשתו (בזיווג שני)?

תשובה :

הרדב"ז [תשצ"א] כתב: "תקנתו של הולד להניחו אצל אם אמו, שהדבר ידוע שאם אמו תרחם עליו יותר מאחרים". הסבתא גידלה את נכדתה לצניעות, יהדות, תפילה ומעשים טובים, ולכן כשם שרבו קודם לאביו, מפני שהביאו לחיי העולם הבא כך גם הסבתא גידלה את נכדתה לתורה ומעשים טובים לכן היא קודמת לאב, והיא תוביל אותה לחופה וגם האב מבין כך שלסבתא מגיע כבוד זה להכניסה לחופה.

יעויין במסכת סוטה [מ"ט.]: "רב אחא בר יעקב איטפל ביה בר' יעקב בר ברתיה, כי גדל (רבי יעקב) אמר ליה (רב אחא) אשקיין מיא! אמר לו (רב יעקב לרב אחא) לאו בריך אנא, (איני בנך אלא בן בתך, ולא מוטל עלי לכבד אותך בכבוד אב, ולכן רוצה אני ללמוד תורה, כי אני לא חייב לכבדך), והיינו דאמרי אינשי רבי רבי (גידל גידל אותי) ואעפ"כ בר ברתך אנא (בן בתך אני ולא בנך ממש, ולא אכבדך כמו שמכבד בן את אביו)".

הנה מבואר כאן שאין הנכד חייב לכבד את זקנו, והוא משום שהיה לו אבא שלימדו תורה וזקנו רק גידלו (איטפל ביה), ולכן הבין הנכד שאין חייב בכבוד זקנו, אבל בשאלתנו; שהסבתא חניכה ולימדה אותה תורה ומצוות, הרי היא מחויבת בכבודה מדין "רב" שהיא קודמת לאביה. לכן נראה לענ"ד שיש לכבד את הסבתא שהיא כעין רבו, להוביל את היתומה לחופה.

ד' כ"ב]: "כי חיים הם לְמַצְאֵיהֶם ולכל בשרו מרפא", אל תקרי לְמַצְאֵיהֶם, אלא למוציאיהם בפה". סגולה לאריכות ימים היא, ללמוד תורה בקול.

ב. נאמר במסכת ביצה [כ"ט.]: "תנו רבנן רבי יהושע בן בטינית כנס שלש מאות גרבי יין מברורי המידות וחבריו כנסו שלש מאות גרבי שמן ממיצוי המידות והביאום לפני הגזברים לירושלים, אמרו להם אי אתה צריכים לכך - הואיל ומתחילה לא נתכוונתם לגזול שהלקוחות מוחלין ע"י טרדן ומרוצתם, שאינם יכולים לשהות עוד, וידעי וקא מחלי - אמרו להם אף אנו אין רצוננו בכך - אמרו להם הואיל והחמרתם על עצמכם, עשו מהם צרכי ציבור". ונאמר על זה בירושלמי: "פעם אחת חלה ונכנסו רבותינו לבקרו, אמר לון אתון חמון הדא ימינא דהוות מכילתא בקושטא". וביאר בספר 'מוסר המשנה', דלכך אמר להון כן, משום דמי שהוא זהיר במידותיו שתהיה מדתו שלימה, ראוי הוא שגם מספר ימי חייו יהיו במידה שלימה. כי הנה, מי שהוא חולה, אין הימים האלו נחשבים לימים שלמים כי אין הוא יכול באותו הזמן לעבוד את עבודתו המוטלת עליו, ורק בעיני האדם נדמה שהוא חי באותם הימים, אבל אין זו חיות שלימה. והנה מי שהוא זהיר בברורי המידות, ומדייק שלא יכנסו הרתיחות של היין בחשבון המידה, מפני שהוא רוצה ליתן יין ממש, לא רתיחות של יין הנראה לעיני הבריות שהמידה היא שלימה, הוא ראוי שיתנו לו מספר ימי חייו, חיים ממש לא ימים כאלו שהמה דומים לרתיחת היין שאין בזה ממשות, ולכן על ידי מצוה זו הוא ראוי שיתרפא מחוליו וישוב לאיתנו הראשון, עכ"ל. הרי שדקדוק על מדת היושר והאמת, היא סגולה שיוכל לעבוד את השי"ת תמיד.

הקב"ה יעזור לכולנו, שנהיה בריאים, ולא ישמע לא שוד ולא שבר בביתנו, רק ששון ושמחה.

הבת באה בשאלה לרב, האם היא מחויבת לציית לאביה בעניין זה, או שמא כיון שהוא לא התייחס אליה כלל במשך כל השנים, אין הצדקה לדרוש עתה שידפיסו את שמו?

תשובה :

הרב השיב: אמנם חיובי מצות כיבוד אב ואם הם גדולים מאוד, אבל קיומה של מצוה זו עדיין אינו מתיר לשקר, וכיון שהשם המופיע בהזמנה כמי שמזמין את האורחים, הוא זה שעשה את המאמצים על מנת להשיא את הכלה, והוא זה שגם נותן את הנדוניה, ויתר צרכי החתונה, הרי שאבי הכלה בנידון דידן הוא האבא החורג, שהרי האבא האמיתי לא טרח כלל בענייני הנישואין של בתו, ואין זה אמת, לדרוש שידפיסו גם את שמו.

הבת חזרה עם התשובה לאביה, וזה הפתיע אותה באומרו שאם כך הם פני הדברים - הוא מוכן לשלם את כל הוצאות החתונה...

משבאה הבת אלינו שנית, ספרתי את השאלה למרן הגאון רבי נסים קרליץ זצ"ל ופסק: רק במקרה כזה, שייתן דירה לבת, רק אז אפשר וצריך לכתוב את שמו של האבא הביולוגי בהזמנה.

מרי הסגולה לעבודת ה' באריכות ימים?

תשובה :

הרב אלישיב זצ"ל, היה כל ימיו חלוש מאוד סבל מחולשה בלב והיה בעל מזג חלוש מאד, אכילתו מועטת, ובכ"ז זכה לאריכות ימים ולמרות חולשתו הגה בתורה יומם ולילה בלי הפסק. וכנראה שטעמים רבים בזה ונציין שנים מהם:

א. נאמר במסכת עירובין [נ"ד.]: "אמר ליה שמואל לרב יהודה, שיננא פתח פומך קרי, פתח פומך תני, כי היכי דתתקיים בך ותוריק חיי שנאמר [במשלי

להזכירכם, השיעור הבא יתקיים בעז"ה ביום ב', כ"א בסיון תשפ"ב, בבית הכנסת המרכזי ברמת אלחנן בשעה 20:00. תפילת ערבית לאחר השיעור (עקב שעון קיץ).

יישר כוח גדול למערכת קול הלשון ולראשיה, על העברת השיעור באיכות מופלאה.

ניתן להאזין לשיעור בשידור חי מקול הלשון במס' טל' 03-6171004